

PM Rotel I (Dnr KS 2021/228)

Promemorian - Tillfälligt statsbidrag till vissa kommuner och regioner för kommunala åtgärder för en ekonomi i balans

Remiss från Finansdepartementet

Remisstid den 14 maj 2021

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.

Föredragande borgarrådet Anna König Jerlmyr anför följande.

Ärendet

Finansdepartementet har skickat promemorian Tillfälligt statsbidrag till vissa kommuner och regioner för kommunala åtgärder för en ekonomi i balans till staden för yttrande. I promemorian föreslås att en kommundelation införs inom Kammarkollegiet, dit kommuner och regioner med särskilt stora ekonomiska utmaningar kan ansöka om tillfälliga stöd för att nå en ekonomi i balans och en god ekonomisk hushållning.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret är positiva till förslagen i promemorian men betonar att det är av stor vikt att bidragen följs upp i enlighet med förslagen i densamma.

Mina synpunkter

Förslagen som framförs i Finansdepartementets promemoria är intressanta men väcker flera frågetecken. Att ge bidrag till kommuner som underlåtit att genomföra nödvändiga ekonomiska strukturreformer riskerar att sända ut signalen att välskötta kommuner missgynnas på bekostnad av kommuner som försummat sitt ansvar.

Om förslagen i promemorian genomförs i deras nuvarande form och en kommundelation inom Kammarkollegiet blir verklighet, är det angeläget att de följs upp och utvärderas precis som stadsledningskontoret skriver i sitt tjänsteutlåtande. Det finns annars en risk att kommuner kan komma att skjuta på eller i värsta fall inte genomföra nödvändiga strukturreformer, vilket Finansdepartementet i sitt fortsatta arbete med frågan måste ta i beaktande.

Liksom stadsledningskontoret framhåller i sitt tjänsteutlåtande, så kan skatteskillnader bero på olika politiska vägval. Anledningen till att kommuner med höga skatter ska prioriteras är, enligt Finansdepartementets promemoria, att dessa

kommuner inte har lika stor möjlighet att höja skatten ytterligare för att bemöta strukturella obalanser i sina ekonomier. Även om så kan vara fallet, bortser promemorian från att en hög skattenivå också kan bero på att kommuner har valt att finansiera åtgärder som sträcker sig bortom kommuners lagstadgade skyldigheter och inte nödvändigtvis behöver vara ett symptom på, utan snarare en bidragande orsak till, strukturella obalanser i ekonomin.

Eftersom bidragen ska gå till kommuner med svag ekonomi vore det därför betydligt mer rimligt att i första hand fokusera på de kriterier för en svag ekonomi som anges i promemorian, varvid bl.a. avses kommunens soliditet och balanskravresultat, och prioritera utifrån i vilken utsträckning ansökande kommuner bedöms uppfylla definitionen härav.

Det för mig vidare till nästa punkt. Eftersom delegaterna i kommundelagationen i praktiken kommer att få ganska stort inflytande över de beslut och den politik som förs, är det viktigt att de uppfyller höga krav på opartiskhet. Det står emellertid inget i promemorian om på vilka grunder de ska utses.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.

Stockholm den 21 april 2021

ANNA KÖNIG JERLMYR

Bilaga

Promemorian – Tillfälligt statsbidrag till vissa kommuner och regioner för kommunala åtgärder för en ekonomi i balans

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarråden Karin Wanngård, Emilia Bjuggren och Kadir Kasirga (alla S) enligt följande.

Vi instämmer i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Särskilt uttalande gjordes av borgarrådet Clara Lindblom (V) enligt följande.

I likhet med stadsledningskontoret är vi positiva till förslagen i promemorian, då syftet är att ge kommuner och regioner med särskilt stora ekonomiska utmaningar möjligheter att ansöka om tillfälliga stöd för att komma till rätta med strukturella problem. Det är befogat med ett riktat stöd som kan väga upp stora skillnader i skattesats, soliditet och ekonomiskt resultat och främja åtgärder för en ekonomi i balans och god ekonomisk hushållning.

Vi ser ingen anledning att som finansborgarrådet ifrågasätta att kommuner och regioner med högre skattesats än genomsnittet ska prioriteras om kriterierna i övrigt uppfylls, då sådana kommuner inte har lika stor möjlighet att höja skatten ytterligare för att bemöta strukturella obalanser. Att räkna bort kommuner som tidigare kan ha gjort andra prioriteringar än moderaterna är ett slags strafftänkande vars konsekvenser drabbar befolkningen.

Slutligen instämmer vi i stadsledningskontorets synpunkt att det behöver analyseras om staten långsiktigt bör ta ett ökat finansiellt ansvar för det kommunalekonomiska

utjämningsystemet då behovet av omfördelning ökar i takt med den demografiska utvecklingen.

Kommunstyrelsen

Särskilt uttalande gjordes av Karin Wanngård, Jan Valeskog och Emilia Bjuggren (alla S) och med hänvisning till Socialdemokraternas särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Särskilt uttalande gjordes av Rashid Mohammed och Torun Boucher (båda V) med hänvisning till Vänsterpartiets särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Ersättaryttrande gjordes av Lisa Palm (Fi) med hänvisning till Socialdemokraternas särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Remissammanställning

Ärendet

Finansdepartementet har skickat promemorian Tillfälligt statsbidrag till vissa kommuner och regioner för kommunala åtgärder för en ekonomi i balans till staden för yttrande. I promemorian lämnas förslag till en förordning om tillfälligt bidrag till enskilda kommuner och regioner som är i behov av att vidta åtgärder för att nå en ekonomi i balans och en god ekonomisk hushållning. Enligt förslaget ska bidraget få ges till en kommun eller region som har en svag ekonomi och behov av att vidta en eller flera omstrukturerings- eller effektiviseringsåtgärder i syfte att främja en ekonomi i balans och en god ekonomisk hushållning. Enligt förslaget ska 250 miljoner kronor avsättas årligen under perioden 2021–2024.

Bidrag ska få ges till en kommun eller region som vid utgången av 2019 uppfyllde minst två av följande kriterier:

1. Det redovisade balanskravsresultatet var negativt i minst två år under perioden 2015–2019.
2. Den kommunala koncernen har redovisat ett negativt resultat i minst två år under perioden 2015–2019.
3. Soliditeten, inklusive pensionsförmåner intjänade före 1998, var negativ vid utgången av 2019.

Förslagen i promemorian innebär bland annat att en tillfällig kommundelation inrättas som ett särskilt beslutsorgan inom Kammarkollegiet, *Delegationen för kommunal ekonomi i balans*. Beviljade bidrag ska följas upp med en slutredovisning med uppgifter om de vidtagna åtgärderna och deras totala kostnad. En delredovisning ska innehålla uppgifter om hur genomförandet av de åtgärder som bidraget avser fortskrider. En kommun eller region ska vara återbetalningsskyldig om villkoren för bidraget inte har följts.

Förordningen föreslås träda i kraft den 1 augusti 2021 och upphöra vid utgången av år 2024.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 17 mars 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret ställer sig positiv till förslaget om en kommundelation dit kommuner och regioner med särskilt stora ekonomiska utmaningar kan ansöka om tillfälliga stöd för att komma till rätta med strukturella problem. Även i Kommunutredningen (SOU 2020:8) lyftes de kommunvisa skillnaderna i skattesats, soliditet och ekonomiskt resultat fram som ett stort problem och utredningen diskuterade ett särskilt statsbidrag till högskattekommuner för att de

ska kunna sänka sin skattesats. Detta vände sig stadsledningskontoret emot då skatteskillnader även kan bero på skillnader i politiska vägval, effektivitet och ambitionsnivå.

Stadsledningskontoret bedömer att förslagen i den nu remitterade promemorian är mer träffsäkra. Stödet ska ges riktat för att främja åtgärder för en ekonomi i balans och god ekonomisk hushållning. Det är dock av stor vikt att beviljade bidrag följs upp och utvärderas i enlighet med förslagen i promemorian.

Stadsledningskontoret anser också att det är angeläget att analysera om staten långsiktigt bör ta ett ökat finansiellt ansvar för det kommunalekonomiska utjämnningssystemet, när behovet av omfördelning ökar i takt med den demografiska utvecklingen.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen anser remissen besvarad i enlighet med vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.